

Uvoz blaga za široko potrošnjo Proizvodnja tekstila in obulve

Letos prvič uvažamo pomembnejše količine industrijskega blaga za potrošnjo prebivalstva. Zaradi težav naše plačilne bilance je bil uvoz tega blaga doslej, lahko rečemo, neznan.

Uvoz industrijskega blaga za potrošnjo prebivalstva predstavlja enega izmed ukrepov za ureditev in stabilizacijo tržišča. Pomen tega uvoza je predvsem v tem, da se večja blagovni sklad za notranje tržišče, kar pa pomeni krepitev ponudbe industrijskih izdelkov. Z uvozom se nadalje razširja in bogati izbira blaga s tistimi izdelki, ki jih pri nas ne izdelujemo, ali pa jih izdelujemo premalo. Končno pa se z njim ustvarjajo tudi pogoji za močnejšo konkurenco na tržišču, ker so imela doslej mnoga domača podjetja na tržiščih monopolni položaj.

Izpolnjevanje letošnjega uvoznega programa smo začeli z določeno zakasnitvijo. Vzroki so bili tako v težavah glede zagotovitve deviznih sredstev kakor tudi v organizacijskih pripravah, ker je pomenil tak uvoz in v takem obsegu za naša podjetja nov posel. Zato se še v zadnjem času krepkeje občuti dotekanje uvoženega blaga. V naslednjih mesecih bo dotok znatno večji, ker večji del uvoznega programa še ni bil uresničen.

Pomembna sredstva

Doslej so dobili uvozniki okoli 3 in pol milijarde deviznih dinarjev za uvoz industrijskih izdelkov za široko potrošnjo. Uvoz za ta sredstva kupljenega blaga je v teku. Računajo, da bo do konca leta odobren za uvoz še skoraj prav tako velik znesek.

Razpored deviznih sredstev, ki so bila doslej dana na razpolago, je približno takle: izdelki črne metalurgije 160 milijonov deviznih dinarjev, izdelki kovinsko predelovalne industrije 950 milijonov, tekstilni izdelki milijardo in pol, izdelki elektrondustrije 280 milijonov, izdelki industrije nekovin 35 milijonov, kemični izdelki 63 milijonov, papir 94 milijonov, izdelki iz gume 35 milijonov in reprodukciski material za obrt 340 milijonov deviznih dinarjev.

Od teh sredstev je bil doslej porabljen le majhen del, a niti to, kar je bilo uvoženo, še ni v celoti prišlo v nadrobno trgovsko mrežo.

Upravičeni očitki

Dosedanje izkušnje z letošnjim uvozom končnih industrijskih izdelkov kažejo, da so nekateri problemi, ki jih je treba rešiti, pa tudi nekatere pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti. Največ očitkov slišimo s strani domače industrije. Kolikor izhajajo ti očitki iz stališča, da uvoz končnih izdelkov sploh ni potreben ali pa ne v takem obsegu, so neupravičeni, ker ima, kakor smo že povedali, uvoz večvrstni pomen. Toda opraviti imamo tudi z upravičenimi očitki in na te bomo opozorili.

Dogaja se na primer, da uvažamo izdelke, ki bi jih mogli izdelati doma, in to prav take ali morda tudi boljše kakovosti, če bi le domači industriji odo-

brili sredstva za uvoz reprodukciskega materiala. Vzemimo na primer jedilni pribor, za katerega računamo, da ga bomo uvozili iz Zahodne Nemčije in iz vzhodnoevropskih držav. Podjetje »Kordun« ima letno zmogljivost 400 tisoč garnitur pribora, ki po kakovosti ne zaostaja za boljšim srednjeevropskim priborom. Vendar podjetje ne more kupiti dovolj materiala za izdelovanje tega pribora. Če bi devizna sredstva, ki so določena za uvoz končnih izdelkov, uporabili za nakup tega materiala, bi zagotovili iz domače proizvodnje dvakrat več končnih izdelkov. Prav tako je tudi z uvozom žarnic ali žice za parket.

Nadalje so primeri, ko uvažamo blago, ki ga domača industrija že izdeluje v zadostnih količinah in dobre kakovosti. Na primer naočnike za sonce. Optična industrija »Getaldus« izdeluje te naočnike v zadostnih količinah in dobre kakovosti ter bi lahko še povečala proizvodnjo. V skladišču podjetja leži okrog 100 tisoč izdelanih naočnikov, ker pričakuje trgovska mreža naočnike za sonce, ki bodo uvoženi.

Končno so nekatera domača podjetja postavljena v neugoden položaj tako, ker so pogoji za uvoz reprodukciskega materiala precej neugodnejši od pogojev, ki veljajo za uvoz končnih izdelkov. Tako so postala ta podjetja brez svoje krivde konkurenčno nesposobna. To je na primer primer s proizvodnjo dežnikov. »Tovarna dežnikov« v Lendavi ima zadostno zmogljivost za izdelovanje dežnikov, ki glede kakovosti lahko uspešno tekmujejo z inozemskimi. Zaradi zelo nizkih cen dežnikov, ki smo jih uvozili iz Italije (2400 do 3800 din), je to podjetje prišlo v nevarnost, da bo moralo ustaviti proizvodnjo, ker ne more v takem obsegu znižati svojih cen. Domača industrija mora uvažati svilo s koeficientom 3, tako da jo stane samo material 4844 din (prodajna cena proizvajalca 5564 din).

Potrebno je tesnejše sodelovanje z organizacijami proizvajalcev

Navedeni primeri so posamezni in ne gre, da bi po njih ocenjevali ves dosedanji uvoz industrijskega blaga. Kažejo pa, da je potrebnega več sodelovanja z organizacijami proizvajalcev (industrijskimi zbornicami in združenji) pred odločitvijo, katere izdelke bomo uvozili. Naš interes je predvsem, da zložimo domačo industrijo z reprodukciskim materialom, da bi tako mogla izdelovati vse, kar je sposobna.

Vsekakor bi bilo škodljivo uvoz zavreči, posebno, kadar gre za blago, ki ga v naši državi ne izdelujemo, ali ga izdelujemo premalo, ali pa kadar so izdelki slabe kakovosti. Takih izdelkov in izbire je precej, tako da to ne pomeni, da je treba naš program uvoza končnih izdelkov zmanjšati, temveč da ga je treba samo prilagoditi stvarnim potrebam z dobro izbiro blaga, ki ga uvažamo. Tak uvoz bo — razen tega, da bo ugodno vplival na ureditev tržišča — ugodno

Tekstil, usnje, obleka in obutev spadajo med najvažnejše industrijske izdelke za široko potrošnjo. Industrijska proizvodnja teh izdelkov je bila v letu 1955 za 63 odstotkov večja kakor pred vojno. Dinamika njihove proizvodnje ni bila izenačena. Do leta 1949 je bil porast iz leta v leto tako močan, da je bila predvojna proizvodnja leta 1949 presežena za 66 odstotkov. Od leta 1950—1953 je proizvodnja padala. V tem razdobju pa se je znatno popravila kakovost in izbira blaga. V letih 1954 in 1955 je začela proizvodnja teh industrijskih vej ponovno rasti. V letu 1955 je bil po količini skoraj dosežen nivo leta 1949, letos pa bo ta nivo prekorajen.

Sicer pa so se te veje razvijale bolj počasi kakor druga industrija. Porast v višini 63 odstotkov, čeprav je znaten, vendar zaostaja za splošnim tempom porasta industrijske proizvodnje, ki je v celoti dva in polkrat večja kakor pred vojno. Glavne investicije so bile usmerjene na bazično industrijo, vendar je bilo tudi v teh vejah zgrajenih nekaj velikih tovarnov.

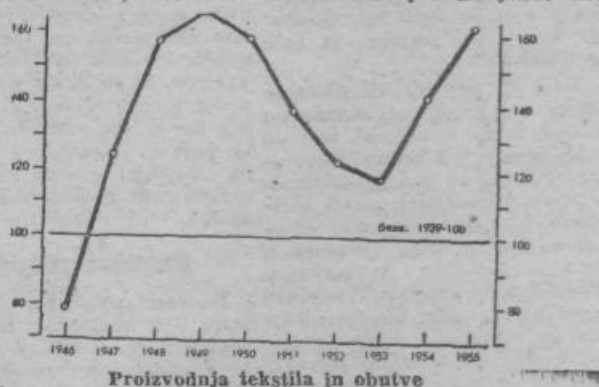
Predilnice bombaža v Prištini, Senju, Mostarju in Stipu so osvobodile domačo bombažno industrijo potrebe po uvozu predeliva. Kombinati svile v Titovem Velesu, predilnica in tkanica volne v Tetovu, Tovarna »Raška« v Novem Pazaru, Tovarna drobnega usnja o Bitolju in druge so precej izpolnile zmogljivosti teh industrij.

V celoti pa kljub temu prevladuje stara industrija in je bil porast proizvodnje dosežen predvsem z izkoriščanjem starih zmogljivosti. Sedanje zmogljivosti s tem porastom še niso popolnoma izkoriščene, tako da bi

nejš način izdelave obleke se konfekcija postopno in uspešno razvijala.

Struktura industrijske proizvodnje obulve

V letu 1955 je industrija proizvedla skoraj 7 milijonov kož

Proizvodnja tekstila in obulve

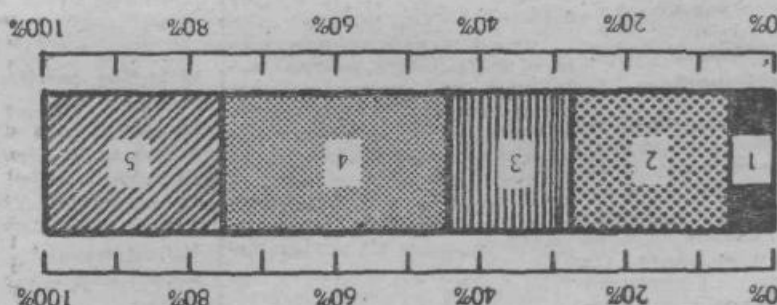
lahko proizvodnja še naprej rala brez večjih investicij.

Struktura proizvodnje tekstila v letu 1955

Naša proizvodnja bombažnih tkanin je znašala leta 1955 174 milijonov kvadratnih metrov. Volnenih tkanin smo izdelali 26 milijonov kvadratnih metrov. Na enega prebivalca znaša to 10 kvadratnih metrov bombažnih in 1,5 kvadratnega metra volnenih tkanin na leto. Ker do leta 1956 nismo v večji meri uvažali tkanin, je proizvodnja določala tudi nivo potrošnje, ki je splošno vzeto sorazmerno nizek. V proizvodnji tekstilnega blaga pa stalno narašča konfekcija,

in 9 milijonov parov obulve iz gume. Skupna proizvodnja 15 milijonov parov je za 65 odstotkov večja od predvojne. To pa še vedno ne znaša niti 1 par industrijsko izdelane obulve na prebivalca na leto.

Za splošno karakteristiko obsega potrošnje teh proizvodov je treba pripomniti, da ni industrija njihov edini proizvajalec. V proizvodnji obulve imamo opravka z obsežno obrtno in celo z domačo vaško proizvodnjo. Industrija še ni dovolj močna, da bi premagala opanke in domačo suknjo, ki ga troši še velik del kmečkega prebivalstva.

Struktura industrijske proizvodnje obulve v letu 1955: 1. težki usnjeni čevlji, 2. lahki usnjeni čevlji, 3. drugi usnjeni čevlji, 4. gumijasti čevlji, 5. gumijasti opanki.

V primerjavi s predvojno je konfekcija perila narasla za tri in polkrat, konfekcija oblek pa za sedem krat. Skupna proizvodnja konfekcije perila znaša 20 milijonov kvadratnih metrov, kar pomeni nekaj nad 10 odstotkov potrošnje izdelanih bombažnih tkanin. Obseg konfekcijske proizvodnje pa je še majhen. Njeno prodiranje je zvezano z navadami potrošnikov in je v marsičem odvisno od kakovosti in izbire izdelkov. Kot moder-

Večji razmah proizvodnje teh industrijskih vej je omejen z možnostmi uvoza surovin. Proizvodnja tekstila in obulve je odvisna od uvoza bombaža, volne, kož in surove gume.

V primerjavi s svetovnimi cenami lahko rečemo, da je obutev pri nas sorazmerno cenena, medtem ko so tkanine precej drage, čeprav je n. pr. znižanje cen bombažnih tkanin opazno (od 1952—1955 za 37 odstotkov).

Podatki o proizvodnji tekstila in obulve

PROIZVOD	1939	1955	Indeks
Bombažno predivo, tone	18.947	38.167	201
Volneno predivo, tone	6.216	11.127	179
Bombažne tkanine, tisoč kv. m.	110.617	173.663	157
Volnene tkanine, tisoč kv. m.	12.443	25.849	202
Perilo, tisoč kv. m.	5.498	19.527	355
Obleka, tisoč kv. m.	1.360	9.671	711
Nogavice, tisoč parov	23.401	39.230	129
Usnje za podplate, tone	7.600	9.691	127
Gornje usnje, tisoč kv. m.	2.182	3.070	140
Usnjena obutev, tisoč parov	4.208	6.860	163
Gumijasta obutev	5.154	8.554	166

D. V.